

Factsheet: Klima a veřejné mínění o EU

Kontext

- **Stanovení cíle uhlíkové (klimatické) neutrality hospodářství EU do poloviny 21. století se v uplynulém roce stalo alfou a omegou evropské veřejné debaty**, a to i díky vzestupu klimatického hnutí ve většině členských států. Dosluhující Evropská komise i Komise nová pod vedením Ursuly von der Leyenové, stejně jako finské předsednictví Rady si nalezení shody na tomto závazku (a odpovídající opatření včetně nastavení mechanismů financování) vytkly na první místa žebříčku priorit. **Do začátku listopadu 2019 však shody nebylo dosaženo, mj. kvůli přetrvávajícímu odporu České republiky.**
- Kvůli klíčovému evropskému rozměru této problematiky **existuje bezprostřední provázanost mezi domácí debatou o klimatických ambicích ČR a veřejným míněním o Evropské unii.** V uplynulých měsících sice podle sociologických průzkumů došlo v českém veřejném mínění k podstatnému posunu směrem k prioritizaci klimatické krize, avšak v absolutních číslech patří Češi v Evropě stále k zemím, kde je téma vnímáno nejméně naléhavě. Prosazení evropského cíle klimatické neutrality 2050 proto může mít negativní dopad na mínění české veřejnosti o EU jako takové.

Politické scénáře

- Jeho vyjádření v průběhu letních měsíců naznačovala, že by premiér Babiš mohl být připraven ustoupit z tvrdě odmítavé pozice vůči navýšení evropských klimatických ambicí. Součástí jeho veřejně komunikovaných úvah byla ve vzrůstající míře transakcionalita („co za to“, pravděpodobně též pod vlivem polské vlády). Naopak premiérovy podzimní výroky se opět staly kategoričtějšími a **ČR mj. v praxi stála za nenavýšením společných evropských klimatických cílů před summitem COP25.**
- I pokud Babišova vláda nakonec ustoupí ze svých pozic a k přijetí unijního cíle uhlíkové neutrality 2050 dojde, což řada analytiků považuje za pravděpodobné nejpozději na začátku roku 2020, **lze očekávat, že se tématu aktivněji chopí protievropské politické síly (Trikolóra, SPD), popř. také ODS.** O větší slovo ve veřejné diskuzi než dosud také podle všeho budou usilovat zástupci uhelné lobby, např. i prostřednictvím pokračování diskreditačních kampaní proti klimatickým aktivistům.

Riziko polarizace

- **Důsledkem hrozí být další polarizace tématu** (jak jsme ji mohli sledovat v uplynulých měsících, nezděra personalizovanou do diskuze o Gretě Thunberg) a jeho **užší propojení s konceptem „diktátu Bruselu“**, v tomto případě údajně cílícím na likvidaci českého průmyslu. **Hlavní linie kritiky tedy povede přes negativní dopady snižování emisí na naši ekonomiku a přes zpochybňování racionality navrhovaných opatření**, to vše doplněné o alibistické ukazování prstem na ostatní světové emitenty.

EU28		23	▲ 11
BE		23	▲ 6
BG		10	▲ 3
CZ		15	▲ 9
DK		47	▲ 18
DE		30	▲ 16
EE		16	▲ 7
IE		26	▲ 13
EL		11	▲ 7
ES		18	▲ 5
FR		23	▲ 9
HR		11	▲ 3
IT		19	▲ 12
CY		14	▲ 6
LV		11	▲ 2
LT		14	▲ 6
LU		23	▲ 11
HU		17	▲ 7
MT		33	▲ 20
NL		27	=
AT		27	▲ 11
PL		15	▲ 9
PT		19	▲ 15
RO		11	▲ 2
SI		19	▲ 8
SK		13	▲ 5
FI		33	▲ 13
SE		50	▲ 12
UK		29	▲ 15

% lidí považujících změnu klimatu za největší světový problém + změna oproti r. 2017
Zdroj: Eurobarometr 490

Postoje veřejnosti a rámování diskuze

- Dostupné studie naznačují, že globální **klimatická krize jako taková zůstává pro českou veřejnost příliš abstraktním konceptem**, než aby mohla vést k hlubokému přehodnocení stávajících myšlenkových vzorců. To už ale **neplatí o znepokojujících jevech, které každý zaznamenává ve svém bezprostředním okolí** (vysychající studny, umírající lesy).
- Adekvátní odezvou na negativní narativy je **rámování diskuze o klimatické neutralitě příležitostí pro transformaci českého průmyslu z „levné montovny“ směrem k vyspělým technologiím s vysokou přidanou hodnotou** (a nízkou emisní náročností). Uhlí je palivem minulosti – a jak lze doložit čísly, investice do něj už nedávají ani ekonomický smysl. Stejně tak proměna automobility je plně v procesu a nelze ji zastavit. Česko má dobrou příležitost postavit se do čela probíhajících změn, například testovat a v budoucnu i vyrábět auta s autonomním řízením. **Lpění na zastaralých technologiích a hospodářských modelech by tuto zemi učinilo do budoucna nekonkurenceschopnou** a ohrozilo podstatně více pracovních míst, než pokud celý proces bude v rámci možností řízený a vedený politickou vizí.
- Druhou stranou mince z hlediska efektivní komunikace evropské klimatické agendy je vedle technologické transformace její **provázání s diskuzí o zoufalém stavu českých lesů i zemědělské krajiny** v důsledku desetiletí drancování a neudržitelných hospodářských postupů, stále více umocňovaných klimatickými změnami. Debata o adaptačních opatřeních se proto měla vztahovat i k odpovídajícímu příspěvku ČR k celosvětovému úsilí o snižování emisí.

Aktéři

- Z hlediska aktérů, které je do této diskuze třeba konstruktivně zapojit – a předejít tak jejímu silně protievropskému rámování – hrají významnou roli **malí a střední zemědělci, stejně jako lesníci**, kteří mohou předávat autentickou zkušenost z první ruky a ukazovat konkrétní adaptační opatření. Druhým neopomenutelným typem subjektů jsou pak velké **firmy a technologičtí inovátoři**, kteří dokáží v proměně české ekonomiky směrem ke klimatické neutralitě nacházet příležitosti. Faktickou nezbytností je nakonec také **přijetí progresivní klimatické agendy některou z klíčových politických stran**.
- **Podstatně aktivnější role zástupců soukromého sektoru ve veřejné debatě je podmínkou nezbytnou nutnou omezení polarizačního potenciálu tématu a diskreditace veškerých proponentů klimatické akce jako „ekoteroristů“, popřípadě „pohůnků Bruselu“.**

